

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØDRALAG

NR. 20.

LEYGARDAGIN
28. APRÍL 1962

35. ÁRG.

Telefonin tigur

Telefonteknikararnir og konufólkini, ið sita við telefonbörðini á stöðini í Havn og í Klakksvík, hava lýst verkfall av tí, at lönarkrøv teirra ikki eru framd.

Verkfallið byrjaði hósmorgunin. Frammanundan var boðað landsstýrinum frá, at verkfallið vildi verða lýst, um lönarkrøvini ikki fingu sømdir.

Løgmaður setti seg beinanvegin í samband við starvfólkini og bað tey útseta verkfallið, so stundir kundu verða at kanna málið av nýggjum og fyrileggja tað fyrj figgjarnevndini og lönarnevndini. Málið hevur síð-

an verið viðgjørt, men tá einkí úrslit var fingið hósmorgunin, gjordu telefonkvinnurnar og teknikararnir verkfall.

Tað eru mest automatstöðirnar í Havn og í Klakksvík, sum verða nervaðar av verkfallinum. Men tað kemur fólk sera illa við, at telefonin á hesum plássum er so fullkomuliga tigandi. Tað fer ikki at bera til, at hesir býir, sum hava eina so stóra telefonnýtslu í longdini skulu verða avskornir frá at nýta telefonina — tað darvar so at siga øllum arbeiði í býunum.

SKATTAPOLITIKKURIN:

Landshúsarhaldið byggir á skattaórættvísi

Allir flokkar tykjast vera á einum máli um, at stórir partur av okkara skattalóggávu, krevur stórri og smærri ábøtur — ikki minst kommunuskattalógin, ið er avgomul, frá 1923

Ásannaði henda veruleika víðurkenna flokkarnir eisini, at landshúsarhaldið byggir á ósunnnum grundarlagi — SKATTAÓRÆTTVÍSI.

Tað er tí ið tókum tíma at farið verður undir at bota uppá brekkin í inn-tøkulógum landskassans.

Sosialistisk skattalóg bráðneyðug — !

TAÐ er eitt rættvisiskrav at framd verður ein skattalóggáva, ið byggir á sosialistisku sjónarmiðini — annars duga ongur broytingar, og vit ofta aftur at havna í eini vana skattalóggávu, ið aftur oskar eini ofta verri úmsiting.

Umsetingarskatturinn er veruliga okkara einasta rættvíska skattalóg í dag. Hetta skattalag má tí úbyggjast; tí her ræður rættvís, og øll eru undir somu gjaldrættum; men rættvísgeranin við hesum skattalagi liggur í hækkanini av skattamarkinum, barnastuðuli, eykahjálpi til teir ymisku pensjónarhættirnar.

Skattafrelsið, ið nú ræður á mongum økjum, má takast av, og vinnulívið stuðlast eftir øðrum enn nógaldandi reglum.

Ognaruppgærd er ein ógvuliga týðandi tættur í eini tíðarhóskandi skattalóg, og má verða greinað í lóggávuini, ikki bert sum eitt leysligt viðhang, men sum avgerandi lið á leiðini at rokka at øllum inntøkum — m. a. stórinntøkum, ið nú lættliga smúgvast gjøgnum tær mongu smøgurnar í lógarreinunum.

Kelduskatturinn er ein hovuðstátur í allar nótians skattalóggávu, og verður

hann sjálvandi at fremja í fult mæt eftir okkara víðurskiftum.

Mangan er torført at koma framat teimum veruligu inntøkunum hjá ymiskum samfelagsstættum; men her var gjørligt at komið loysnini nærri við einsháttadum bókhaldi hjá friu vinnuni og undir eftirliti skattaserfrøðinganna.

Mangir eru tættirnar at triva í. Verða teir kannaðir og væl orðnaðir í lóggávuini, typpa teir hvor einskær smøgur, ið áður hava litið illa — ja, so illa, at bert umleið 70 pst. av allari inntøku verður uppgivin skattavaldinum.

Tubbaksfabrikkir lata aftur

Fyrir stuttum komu tíðindini um, at ter kendu BRDR.BRAUN tubbaksfabrikkirnar í Danmark vóru hildnar uppát; men tó soleiðis, at tær vóru yvirtiknar av Chr. Augustinus fabrikkunum fyrj 5½ milj. kr

Hetta verður í fyrsta lagi gjørt fyrir at rationalisera tubbaksíðnaðin, so hann m. a. verður betur kappingaforur, um Danmark fer upp í Felagsmarknaðin.

Siðan kanningarúrslitini av sambandinum millum lungnakreft og sigarettroyking hjá bretsku lækna-nevndini vóru kunngjörd, er ein sigarettfabrikk í Bretlandi afturlatin, orsakað av stórminking av sigarettisóluni.

Osvald Johansson í Havn, svenskarin nevndur, andaðist hóskvølið, 66 ára gamal.

FIGGJARNEVNDIN DANSKA HEVUR JÁTTAÐ:

18 MILLIÓNIR

TIL BYGGING AV LANDSSJÚKRAHÚSINUM Í TÓRSHAVN

Samstundis varð játtað at hækka studningin pr. sjúkradag at verða um helmingin av rakstrarútreiðslunum við sjúkrahúsið. Eisini hetta seinasta týðir ein veldugan stuðul at halda sjúkrahúsinu gangandi.

Uttan hetta stuðul frá státskassanum vildi tað verið eitt ov stórt tak at lúka sjúkrarøktina, so stór sum krøvini í dag eru.

Mangur maður segði, tá ið sjúkra húsabyggingarmálið var til viðgerar, at hetta fóru vit ikki at orka. Tað kom at kosta ov nógvan pening.

Vit minnst soleiðis úti á sjúkrahúsinum, tá ið modellin av teirri stóru byggiætlan vórðu sýnd fram.

Arbeidslønin

Henda greinin hevur — sum so mangar aðrar ligið og bíðað fleiri bløð yvir at koma í:

Ein arbeiðsmaður hevur í Sosialinum nr. 15 frá 7. apríl fyrispurning m. a. um lönarviðurskifti — arbeiðslön — hjá tí almenna, og finst hann at, at ikki eins lön verður goldur fyrj sama arbeiði t. d. vegarbeiði, hvørs kostnaður verður borin av landskassanum. — Hann sigur eisini at tá seinasta lönarviðurskifti vóru greidd, varð hetta gjørt av Føroya lögtingi — og at lögtingssamtýktir galda fyrj alt landið, tá ikki annað er tilskilað.

Rætt er tað, at undir seinasta lönarstríði, tað var í 1960, tá samtýkti lögtingið loansáttmála millum Føroya Arbeiðarafelag og Føroya Arbeiðsgevarafelag, men henda lönarlög — áttmáli — var einans galdandi fyrj línir av Føroya Arbeiðarafelag og Føroya Arbeiðsgevarafelag uttan fyrj Tórshavn. — Soleiðis, er henda lóg ikki landslóg, men avmarkað til tey ávisu felögin.

Tá onki arbeiðsmannafelag er á staðnum, liggur tað sjálvandi ikki so væl fyrj hjá tí einstaka arbeiðaranum at krevja ta ásettu lønina; men eg haldi, at sóknarstýrið átti at hildið seg til tær lønir, ið vanligu verða goldnar, og tað sama átti landsverkføðingsskrivstovan at gjørt.

Tímalønir fyrj vegarbeiði er í dag kr. 5,09 + frian flutning fyrj arbeiðir, ið liggja so langt frá bygðini, at tað er neyðugt at flyta arbeiðar-

VALUKKU KARAKTERBÓK

Yviri í Philadelphia í USA hendi tann reðuligi sorgarleikur, at skúldröngur — 14 ára gamal — skeyt foreldur síni, tá hann kom úr skúlanum við karakterbókini, ið vísti, at hann, ið var eitt flogvit í skúlanum, var farin nokur stig aftur.

Beinanvegin sum sorgarleikurin var farin fram, fór hann til sóknarprestin og segði honum frá óbota-gærdini.

at menn spurdu, hvaðani hesin veldugi peningur skuldi koma frá. Tá lá eingin endalig samtýkt fyrj ein peningajáttan. Men samráðingarnar um málið vóru farnar fram við undirtøku frá øllum portum niðrj uttan mun til flokka. Hetta greiddi Dam frá, men trúgvinn uppá, at tað fór at bera til at fara undir hesa veldugu bygging, hon var ikki stór hjá monnum, serliga ívingarsamir vóru menn viðvíkjandi okkara parti. Vit skuldu jú rinda helmingin.

Í summar verður so sett dyk á sjúkrahúsbyggingina.

Fleggingarpeningin fáa vit á tann hátt, at státturin rindar fyrst sín part kontant og lænir okkum harafrat okkara part sum eitt langfreistað lán.

Men sjálvandi skal hetta lánið rindast aftur, og tað er í ser sjálvum stórt tak at taka. Men býtt yvir langt áramál verður tað vónandi ikki at nerva, bara vit, samstundis sum vit útbýggja okkara land sosialt og heilsuliga at verða eitt hitt frem-

(Framhald á 4. síðu.)

1. mai

er hátíðardagur arbeiðaranna. Hann verður hildin fyrj 8-tíma degnum. Fyrst varð hann hildin sum kravgongudagur fyrj at vinna 8-tíma-arbeiðsdagin (og sjálvsagt eisini annað), og síðan, tá hetta krav varð vunnið, sum eitt hátíðarhald av og minni um henda sigur.

Í mongum londum fara fram stór ar skrudgongur og verða hildnir stórfundir henda dag. Í Føroyum hevur ikki verið gjørt stór burtur úr 1. mai-degnum. Á Tvøroyri hava teir kortini mong ár hava skrudgongu og útfundir. Hetta sama verður í ár. Løgmaður P. M. Dam og fólkatingsmaður Jóhan Nielsen skulu halda fundarøðurnar.

Havnar Arbeiðsmannafelag fyrirreikar fund á Vaglinum 1. maj kl. 4 s.p., har ymsir arbeiðarafelagsformenn halda røður; hornorkstur skal spæla, og Vaglið verður flaggskrytt av tí fagresta.

arnar, + 20 oyru í viðbót fyrj hvønn arbeiðstíma.

Tann rétta leiðin fyrj at tryggja arbeiðarum ta ásettu lønina er at tit í sóknini stovna arbeiðsmannafelag. — Hetta letur seg væl gera, sjálvt um tað er ein lítill bygd ella sókn, talan er um.

Føroya Arbeiðarafelag vil tí ráða tykkum til beinanvegin at fara undir at stovna arbeiðsmannafelag. — Allar vegleiðingar og hjálp stovningini viðvíkjandi vilja tit fáa frá okkum.

Tórshavn, 13. apríl 1962.

Føroya Arbeiðarafelags vegna

Gunnar Petersen.

Brotnir millum-akslar

Ikki meira enn komnir á veiði-økdi fyrsta túrin liggja teir báðir nýggju linubátarnir, Norðingur og Nólsoyar Páll við brotnum millum-akslari. Sagt verður, at tilfarið í akslunum er ov vánað. Átlanin var, at flogar skuldi fara beinanvegin við eykalutum til bátarnar. Men nú sigst Norsk Veritas at hava forboðið at akslar av hesum slagnum verða nýttir og hevur kravt, at teir verða gjørdir úr øðrum tilfari.

Átlandi gongur ein vika, áðrenn bátarnir fáa teir nýggju akslarnar.